C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr. 21rji-1053/2024 Judecătoria Orhei sediul Central
1-24012460-03-21rji-09092024 Judecător: Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

28 noiembrie 2024 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,
În componența:
Președintele ședinței de judecată, judecătorul Ghenadie Liulca
Judecătorii Viorel Pușcaș
Oleg Moraru

a judecat în ședință de judecată în ordine de recurs recursul condamnatului Zaițev Alexandr ***** declarat împotriva încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 adoptate în limitele plângerii depuse de condamnatul Zaițev Alexandr ***** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de actele cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,-

C O N S T A T Ă:

La datele de 31.01.2024, 20.02.2024 și 22.04.2022 în judecătoria Orhei sediul Central au fost înregistrate plângerile condamnatului Zaițev Alexandr ***** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, solicitând constatarea condițiilor de detenție inumane și reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473^4 Cod de procedură penală.

Prin încheierile judecătoriei Orhei sediul Central din 29.04.2024 și 26.06.2024 plângerile respective au fost conexate pentru examinare într-o singură procedură.

Prin încheierea judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 a fost admisă parțial plângerea condamnatului Zaițev Alexandr *****.

S-a constatat faptul că, Zaițev Alexandr ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada continuă de la 12.04.2023-20.04.2023 și de la 04.05.2023-05.08.2024 o perioadă totală de 467 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Termenul menționat a fost rotunjit până la 470 zile în favoarea condamnatului Zaițev Alexandr *****.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Zaițev Alexandr ***** cu 47 zile în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO.

În rest, plângerea condamnatului Zaițev Alexandr ***** a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 a declarat recurs condamnatul Zaițev Alexandr *****, prin care a solicitat pronunțarea unei noi decizii privind reducerea termenului de pedeapsă pentru perioada deținerii sale în stare de arest preventiv din 24.02.2023-03.01.2024.

În temeiul art. 447 alin. (2) Cod de procedură penală, respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă părțile nu au făcut uz de dreptul lor procedural și nu au prezentat referință, fapt ce nu împiedică instanței examinarea recursului în baza probelor anexate la dosar.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți consideră necesar de a admite recursul condamnatului Zaițev Alexandr *****, cu casarea parțială a încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 și dispunerea remiteri în această parte a cauzei la rejudecare în instanța de fond din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța admite recursul și dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs.

Conform art. 441 Cod de procedură penală, instanţa de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declaraţia de recurs şi numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces.

Instanţa de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate şi cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situaţia părţii în favoarea căreia s-a declarat recurs.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, Zaițev Alexandr ***** a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 24.05.2023 în baza art. 192 alin. (1), art. 186 alin. (2) lit. d), art. 186 alin. (2) lit. d) Cod penal, cu aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 1 an și 9 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Totodată, prin sentință s-a dispus calcularea termenului executării pedepsei din data de 24.05.2023, cu includerea în termenul pedepsei a termenului reținerii, arestului preventiv și arestului la domiciliu din 28.11.2021 pînă la 29.11.2021, din 23.11.2022 pînă la 25.11.2022 și din **24.02.2023 pînă la 24.05.2023**.

Tot el, a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 22.12.2023 în baza art.192 alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 8 (opt) luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

La fel, din materialele dosarului se constată cu certitudine că Zaițev Alexandr ***** în perioadele 27.02.2023-24.03.2023 și 04.05.2023-15.01.2024 a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în perioada 20.04.2023-04.05.2023 a fost deținut în Penitenciarul nr. 16 Pruncul, iar în perioada 15.01.2024 - pînă în prezent (05.08.2024) a fost deținut în penitenciarul nr. 18 Brănești.

În speță, Colegiul penal reține că în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Zaițev Alexandr ***** în perioada 12.04.2023 pînă la 05.08.2024 în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarele nr. 13 Chișinău și nr.18 Brănești, inclusiv și în stare de arest preventiv, cu reducerea pedepsei.

Fiind examinată plângerea în fond, prin încheierea judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 a fost admisă parțial plângerea lui Zaițev Alexandr ***** privind constatarea detenției sale pentru perioada continuă de la 12.04.2023-20.04.2023 și de la 04.05.2023-05.08.2024 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO.

În subsidiar, Colegiul penal statuează că încheierea judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 a fost contestată cu recurs doar de către condamnatul Zaițev Alexandr ***** și doar în latura neaplicării mecanismului compensator prevăzut la art. 385 alin. (5) și art. 473^2-473^4 Cod de procedură penală pentru perioada aflării sale în stare de arest preventiv.

Astfel, Colegiul penal învederează că încheierea primei instanțe nu a fost contestată în latura constatării deținerii lui Zaițev Alexandr ***** în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada continuă de la 12.04.2023-20.04.2023 și de la 04.05.2023-05.08.2024 o perioadă totală de 467 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și în cea de reducere a termenului pedepsei cu 47 zile în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală.

Prin urmare, ținând cont de dispozițiile art. 441 alin. (1) Cod de procedură penală, Colegiul penal nu purcede la judecarea fondului cauzei, ci doar se va expune asupra legalității soluției primei instanțe în latura neaplicării mecanismului compensator prevăzut la art. 385 alin. (5) și art. 473^2-473^4 Cod de procedură penală pentru perioada aflării condamnatului Zaițev Alexandr în stare de arest preventiv.

În continuare, în limitele recursului declarat de condamnatul Zaițev Alexandr *****, Colegiul penal, lecturând încheierea recurată în raport cu argumentele recursului, constată corectă soluția instanței de fond în latura constatării deținerii lui Zaițev Alexandr ***** în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioadele 12.04.2023-20.04.2023 și 04.05.2023-05.08.2024 în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, însă, potrivit Raportului prezentat de administrația Penitenciarului nr. 18 Brănești, se denotă că Zaițev Alexandr ***** de asemenea a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada **27.02.2023 pînă la 24.03.2023**, însă asupra acestei perioade instanța nu s-a expus, deși în plângerea înaintată se solicită instanței a se expune și asupra perioadei în care condamnatul s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în stare de arest preventiv.

În acest context, instanța era obligată să examineze si să se expună asupra fiecărui motiv, argument, aspect de încălcare a prevederilor legale invocate în acest sens în cererea înaintată, potrivit acestor prevederi legislatorul a prevăzut expres rolul activ al instanței pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei. Or, neexpunerea asupra unei cerințe se egalează cu faptul

că nu au fost auzite părțile. Conform practicii CEDO, în cauza *Fomin c. Moldovei*, Cererea nr. 36755/06, Curtea a statuat că: „Rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o Decizie motivată oferă părților posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către o Instanță de Recurs". Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrației Justiției *(c.f. Hirvisaariv. Finland, nr. 49684/99, parag. 30, 27.09.2001).*

CEDO în speța *Luka contra României* a evidențiat că, art. 6 implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părțile au fost ascultate și să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției.

Altfel spus, art. 6 îi atribuie „instanței" obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază irelevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument *(Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, citată anterior, p. 19-20, pct. 59 și 61).*

Curtea evidențiază că trebuie să se țină seama de relevanța și incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei *[Jahnke și Lenoble împotriva Franței (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2001-IX; și Dima împotriva României, 16 noiembrie 2006]*.

Mai mult, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că cererile lor au fost analizate cu atenție și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanța o face în legătură cu motivele de fapt și de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții, trebuie să fie clară și simplă, precisă, concisă și fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea și în ce privește cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Lipsa unei motivări adecvate cerințelor legii într-o hotărâre judecătorească afectează grav respectarea garanțiilor procedurale a părților la un proces echitabil. În același timp, se precizează că obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal *(Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov și alții c. Rusiei (2007) §85)*.

Colegiul penal consideră că argumentele invocate de participanții la proces sunt importante pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abținerea instanței ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un șir de argumente invocate constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanților nu le-a fost acordată posibilitatea de a ști dacă

aceste argumente au fost neglijate sau respinse, și în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

Din cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanțele ierarhic inferioare, fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant, constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO, se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Din interpretarea art. 6 al CEDO, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

Procedând în asemenea mod, instanța de fond n-a acordat deplină eficiență prevederilor legale, astfel, la judecarea cauzei se constată erori judiciare.

Aceste erori judiciare se exprimă prin modul de cercetare și apreciere a probelor prezentate de părți, de gradul de percepție și analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează cererea, astfel, nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO, se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural și dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea parțială a încheierii atacate și remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Astfel, reieșind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond.

La o nouă examinare instanța de fond urmează să țină cont de cele enunțate mai sus și să emită o hotărâre legală, întemeiată și motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct.1) lit. d) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul condamnatului Zaițev Alexandr ***** declarat împotriva încheierii judecătoriei Orhei sediul Central din 05 august 2024 emise în privința lui Zaițev Alexandr ***** se admite, cu casarea parțială a încheierii contestate în latura

neexpunerii instanței asupra perioadei de la 27.02.2023 pînă la 24.03.2023 în care Zaițev Alexandr ***** a fost deținut în penitenciarul nr. 13 Chișinău cu statut de prevenit și dispunerea remiterii în partea respectivă a cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul: Ghenadie Liulca

Judecătorii: Viorel Pușcaș

Oleg Moraru